

Sygn. akt XVII AmA 116/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

W następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Witold Rękosiewicz

Protokolant: stażysta Iwona Hutnik

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) S.A. (...)

w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 17 lipca 2012 r. nr (...)

I. oddala odwołanie,

II. zasądza od (...) S.A. (...)

w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę

720,00 zł (siedemset dwadzieścia) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Witold Rękosiewicz.

Sygn. akt XVII AmA 116/12

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK, pozwany) decyzją z dnia 17 lipca 2012 r. nr (...) działając na podstawie art. 33 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) (dalej Ustawa lub uokik), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów dotyczącego (...) S.A. (...)z siedzibą w W. ((...), powód):

I. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie w/w przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu, w obrocie z konsumentami następujących postanowień, zamieszczonych we wzorcu umowy „Ogólne warunki ubezpieczenia pojazdów - (...) Komunikacja”:

1. „ (...) nie odpowiada za szkody, będące następstwem zdarzeń: innych, niż wskazane w zgłoszeniu szkody;”

2. „Jeżeli na podstawie badań zleconych przez (...) okaże się, że w okresie ubezpieczenia kluczyki lub inne urządzenia przewidziane przez producenta pojazdu do uruchomienia silnika lub odblokowania zabezpieczeń przeciwkradzieżowych zostały skopiowane, a Ubezpieczający i/lub osoba uprawniona do korzystania z pojazdu nie powiadomiła o tym fakcie (...), (...) odmówi wypłaty odszkodowania za szkodę powstałą wskutek kradzieży pojazdu, jego części lub wyposażenia dodatkowego”.

3. „W przypadku szkody polegającej na kradzieży pojazdu, (...) wypłaci odszkodowanie, jeżeli Ubezpieczający wypełni następujące obowiązki:

(...) przekaze (...): dowód rejestracyjny i kartę pojazdu, o ile była wydana na ubezpieczony pojazd albo dowód dopuszczenia do ruchu, chyba że zostały utracone na skutek rozboju lub wymuszenia rozbójniczego”;

4. „W przypadku szkody polegającej na kradzieży pojazdu, (...) wypłaci odszkodowanie, jeżeli Ubezpieczający wypełni następujące obowiązki:

(...) przekaze (...) kluczyki lub inne urządzenia przewidziane przez producenta pojazdu do uruchomienia silnika lub odblokowania zabezpieczeń przeciwkradzieżowych, w liczbie i stanie (tj. oryginały lub kopie) podanych we wniosku o ubezpieczenie (...) chyba, że zostały utracone na skutek rozboju lub wymuszenia rozbójniczego,”

stanowiących postanowienia, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 powołanej wyżej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazał zaniechanie jej stosowania.

II. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie w/w przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu, w obrocie z konsumentami następujących postanowień, zamieszczonych we wzorcu umownym „Ogólne warunki ubezpieczenia pojazdów - (...) Komunikacja”:

1. „Jeżeli naprawa pojazdu nie została udokumentowana imiennymi fakturami (rachunkami), wysokość odszkodowania nie uwzględnia podatku VAT”;

stanowiącego postanowienie, wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdził zaniechanie jej stosowania od dnia 15.01.2011r.

2. „(...) nie odpowiada za szkody będące następstwem zdarzeń : (...) powstałych podczas kierowania pojazdem przez osobę uprawnioną do korzystania z pojazdu, która: znajdowała się w stanie nietrzeźwości, po użyciu alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających lub leków o podobnym działaniu, (...);

3. „Jeżeli strona zmieniła siedzibę (adres) i nie powiadomiła o tym drugiej strony przyjmuje się, że obowiązek zawiadomienia lub oświadczenia został wypełniony przez wysłanie pisma pod ostatni znany stronie adres. W takim wypadku strony uznają, że pismo wywiera skutki prawne po upływie 14 dni od daty jego wysłania, choćby nie dotarło do adresata”.

stanowiących postanowienia, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 powołanej wyżej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdził zaniechanie jej stosowania od dnia 10.04.2012r.

III. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie (...) Spółka Akcyjna (...)” w W., określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 tejże ustawy, polegające na stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej, określonej w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206),

w postaci działania wprowadzającego w błąd, polegającego na zamieszczeniu we wzorcu umownym „Ogólne warunki ubezpieczenia pojazdów - (...) Komunikacja” postanowienia o treści:

„W razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się”,

wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego lub ubezpieczonego, podczas gdy art. 827 § 1 i 4 k.c. przewiduje w takiej sytuacji możliwość wypłaty odszkodowania, gdy odpowiada to w danych okolicznościach względem słuszności i stwierdził zaniechanie jej stosowania od dnia 10.04.2012r.

IV. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania (...) Spółka Akcyjna (...)” w W., określone w art. 24 ust. 1 i 2 teże ustawy, polegające na stosowaniu, w obrocie z konsumentami, następującego postanowienia, zamieszczonych we wzorcu umownym „Ogólne warunki ubezpieczenia pojazdów - (...) Komunikacja”:

„Składka za niewykorzystany okres ubezpieczenia nie podlega zwrotowi, jeżeli przyczyną rozwiązania umowy było wypłacenie przez (...) odszkodowania w wysokości równej sumie ubezpieczenia lub wartości pojazdu”,

które jest bezprawne w świetle art. 813 § 1 k.c. w zakresie, w jakim wyłącza obowiązek zwrotu składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, jeśli przyczyną rozwiązania umowy było wypłacenie odszkodowania w wysokości równej wartości pojazdu i nakazał zaniechanie jej stosowania.

V. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów działania (...) Spółka Akcyjna Vienna Insurance Group w W., określone w art. 24 ust. 1 i 2 teże ustawy, polegające na stosowaniu, w obrocie z konsumentami, następujących postanowień, zamieszczonych we wzorcu umownym „Ogólne warunki ubezpieczenia pojazdów - (...) Komunikacja”:

1. „W przypadku wymagalności składki lub raty składki przed datą wypłaty odszkodowania, (...) może potrącić z wypłacanego odszkodowania kwotę niezapłaconej, wymagalnej składki lub rat składki”,

które jest bezprawne w świetle art. 808 § 2 k.c. w związku z zastrzeżeniem możliwości potrącenia należnej składki z wypłacanego odszkodowania, niezależnie od tego, czy osoba, na rzecz której wypłacane jest odszkodowanie była osoba ubezpieczającą czy też osobą trzecią na rzecz której umowa ubezpieczenia została zawarta;

2. „W przypadku zajścia zdarzenia objętego umową Ubezpieczający lub osoba uprawniona do korzystania z pojazdu, a także Ubezpieczony jeśli wiedział, że umowę zawarto na jego rachunek, zobowiązani są do:

(...)

w razie zajścia zdarzenia uprawniającego do skorzystania z pomocy oferowanej przez producenta lub importera pojazdu w ramach gwarancji - skorzystania z niej w pierwszej kolejności”,

które jest bezprawne w świetle art. 805 § 1k.c. w związku z wymaganiem przez w/w przedsiębiorcę, skorzystania przez ubezpieczonego z pomocy ze strony innych kontrahentów konsumenta, w sytuacji, gdy przysługuje mu świadczenie ze strony w/w przedsiębiorcy, odpowiadające uiszczonyj przez konsumenta składce ubezpieczeniowej.

i stwierdził zaniechanie ich stosowania od dnia 10.04.2012r.

VI. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

nałożył na (...) Spółka Akcyjna(...)w W.:

1. z tytułu naruszenia zakazu o jakim mowa w punkcie I sentencji karę pieniężną w wysokości 1.610.500 zł,

2. z tytułu naruszenia zakazu o jakim mowa w punkcie II sentencji karę pieniężną w wysokości 1.114.961 zł,
3. z tytułu naruszenia zakazu o jakim mowa w punkcie III sentencji karę pieniężną w wysokości 516.186 zł,
4. z tytułu naruszenia zakazu o jakim mowa w punkcie IV sentencji karę pieniężną w wysokości 1.032.372 zł,
5. z tytułu naruszenia zakazu o jakim mowa w punkcie V sentencji karę pieniężną w wysokości 1.032.372 zł.

(...) S.A. (...)z siedzibą w W. złożyło odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK, zaskarżając ją w części dotyczącej pkt I, pkt III, pkt IV, pkt V, oraz pkt VI ppkt 1, ppkt 3, ppkt 4 i ppkt 5.

Zaskarżonej decyzji powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, to jest:

1) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że postanowienie o treści: „(...) nie odpowiada za szkody, będące następstwem zdarzeń: innych, niż wskazane w zgłoszeniu szkody”, stosowane przez powoda we wzorcu umowy „Ogólne warunki ubezpieczenia pojazdów - (...) Komunikacja, dalej: „OWU”, jest tożsame z postanowieniem wpisanym do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (dalej: „Rejestr”), co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

2) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że postanowienie o treści: „Jeżeli na podstawie badań zleconych przez (...) okaże się, że w okresie ubezpieczenia kluczyki lub inne urządzenia przewidziane przez producenta pojazdu do uruchomienia silnika lub odblokowania zabezpieczeń przeciwkradzieżowych zostały skopiowane, a Ubezpieczający i/lub osoba uprawniona do korzystania z pojazdu nie powiadomiła o tym fakcie (...), (...) odmówi wypłaty odszkodowania za szkodę powstałą wskutek kradzieży pojazdu, jego części lub wyposażenia dodatkowego”, stosowane przez powoda w OWU jest tożsame z postanowieniem wpisanym do Rejestru, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

3) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że postanowienie o treści: „W przypadku szkody polegającej na kradzieży pojazdu, (...) wypłaci odszkodowanie, jeżeli Ubezpieczający wypełni następujące obowiązki: (...) przekaże (...): dowód rejestracyjny i kartę pojazdu, o ile była wydana na ubezpieczony pojazd albo dowód dopuszczenia do ruchu, chyba że zostały utracone na skutek rozboju lub wymuszenia rozbójniczego”, stosowane przez powoda w OWU jest tożsame z postanowieniem wpisanym do Rejestru, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

4) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że postanowienie o treści: „W przypadku szkody polegającej na kradzieży pojazdu, (...) wypłaci odszkodowanie, jeżeli Ubezpieczający wypełni następujące obowiązki: (...) przekaże (...) kluczyki lub inne urządzenia przewidziane przez producenta pojazdu do uruchomienia silnika lub odblokowania zabezpieczeń przeciwkradzieżowych, w liczbie i stanie (tj. oryginały lub kopie) podanych we wniosku o ubezpieczenie (...) chyba, że zostały utracone na skutek rozboju lub wymuszenia rozbójniczego”, stosowane przez powoda w OWU jest tożsame z postanowieniem wpisanym do Rejestru, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

5) art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 uokik w zw. z art. 5 i 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 1 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2007 r. nr 171, poz. 1206 ze zm., dalej: „u.p.n.p.r.”), przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że w stosowanym przez powoda w OWU postanowieniu o treści: „W razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się”, pominięto istotne informacje wskazane w art. 827 § 1 i 4 kodeksu cywilnego,co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

6) art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 uokik przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że postanowienie o treści: „Składka za niewykorzystany okres ubezpieczenia nie podlega zwrotowi, jeżeli przyczyną rozwiązania umowy było wypłacenie przez (...) odszkodowania w wysokości równej sumie ubezpieczenia lub wartości pojazdu”, stosowane przez powoda w OWU jest bezprawne w świetle art. 813 § 1 kc, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

7) art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że postanowienie o treści: „W przypadku wymagalności składki lub raty składki przed datą wypłaty odszkodowania, (...) może potrącić z wypłacanego odszkodowania kwotę niezapłaconej, wymagalnej składki lub rat składki”, stosowane przez powoda w OWU, jest bezprawne w świetle art. 808 § 2 kc, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

8) art. 24 ust. 1 i 2 uokik przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że postanowienie o treści: „W przypadku zajścia zdarzenia objętego umową Ubezpieczający lub osoba uprawniona do korzystania z pojazdu, a także Ubezpieczony jeśli wiedział, że umowę zawarto na jego rachunek, zobowiązani są do: (...) w razie zajścia zdarzenia uprawniającego do skorzystania z pomocy oferowanej przez producenta lub importera pojazdu w ramach gwarancji-skorzystania z niej w pierwszej kolejności”, stosowane przez powoda w OWU, jest bezprawne w świetle art. 805 § 1 kc, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

9) art. 26 ust. 1 uokik przez jego błędne zastosowanie polegające na wydaniu przez pozwanego decyzji o uznaniu, że powód dopuścił się praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie ich stosowania (praktyki opisane w pkt 1, 2, 3, 4, 6 niniejszego odwołania), pomimo, iż nie zachodziły przesłanki do wydania takiej decyzji, bowiem powód nie dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;

10) art. 27 ust. 2 uokik przez jego błędne zastosowanie polegające na wydaniu przez pozwanego decyzji o uznaniu, że powód dopuścił się praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającej zaniechanie ich stosowania (praktyki opisane w pkt 5, 7, 8 niniejszego odwołania), pomimo, iż nie zachodziły przesłanki do wydania takiej decyzji, bowiem powód nie dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;

11) art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik przez jego błędne zastosowanie polegające na nałożeniu na powoda kary pieniężnej, pomimo, iż nie zachodziły przesłanki do jej nałożenia, bowiem powód nie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

12) art. 111 uokik przez jego błędną wykładnię polegającą na dowolnym i wybiórczym posłużeniu się przez pozwanego przesłankami mającymi wpływ na wymiar kary pieniężnej, w szczególności z pominięciem zasady równości i proporcjonalności, co skutkowało nałożeniem na powoda kary w nadmiernej wysokości, niewspółmiernej do zarzucanych praktyk.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonej decyzji w części, tj. w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt I, pkt III, pkt IV, pkt V oraz pkt VI ppkt 1, ppkt 3, ppkt 4 i ppkt 5 zaskarżonej decyzji ewentualnie o:

zmianę zaskarżonej decyzji w części, tj. w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt VI ppkt 1, ppkt 3, ppkt 4 i ppkt 5 poprzez odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej znaczące obniżenie;

2. zmianę zaskarżonej decyzji w części, tj. w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt VI ppkt 2 zaskarżonej decyzji poprzez odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej znaczące obniżenie;

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odnosnie praktyki polegającej na stosowaniu we wzorcu umownym postanowień uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479^{((45))} kc powód zarzucił, że powołane w zaskarżonej decyzji postanowienia zamieszczone we wzorcu „Ogólne warunki ubezpieczenia pojazdów – (...) Komunikacja” nie są tożsame ze wskazanymi przez Prezesa UOKiK postanowieniami wpisanymi do rejestru. Brak wobec tego podstaw do uznania stosowania przez powoda zakazanej praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 uokik. Uzasadniając zarzuty dotyczące pozostałych wymienionych w decyzji przypadków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów powód nie zgodził się z Prezesem UOKiK, że jego działania spełniają przesłanki praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Wobec braku podstaw do uznania działań powoda za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów również nałożenie na (...) kar pieniężnych, było zdaniem powoda nieuzasadnione.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podtrzymał stanowisko przyjęte w zaskarżonej decyzji. Ustosunkował się do poszczególnych zarzutów odwołania i przedstawiając stosowną argumentację uznał je za nieuzasadnione.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Prezes UOKiK po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2011 r. wszczął postępowanie administracyjne w sprawie podejrzenia stosowania przez (...) S.A. (...)z/s w W. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

- zamieszczaniu w stosowanych w obrocie z konsumentami „Ogólnych warunkach ubezpieczenia pojazdów – (...) Komunikacja” (dalej OWU (...)) postanowień wzorca umownego, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 uokik,

- stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej, określonej w art. 5 ust.1 w zw. z art. 4 ust.1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym w postaci działania wprowadzającego w błąd, polegającego na zamieszczeniu we wzorcu umownym OWU (...) postanowienia §8 pkt 6 o treści „ W razie rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego odszkodowanie nie należy się”, wskazującego na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku szkody wyrządzonej w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego lub ubezpieczonego, w sytuacji gdy art. 827 §1 i 4 kc przewiduje możliwość wypłaty odszkodowania „jeżeli przemawiają za tym względy słuszności, co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust.1 i 2 pkt 3 uokik,

- zamieszczeniu w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu umownym OWU (...):

postanowienia § 16 pkt 4 o treści „W przypadku wymagalności składki lub raty składki przed datą wypłaty odszkodowania, (...) może potrącić z wypłaconego odszkodowania kwotę niezapłaconej, wymagalnej składki lub raty składki”, które może być bezprawne w świetle art. 808 §2 kc i stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 uokik, oraz

postanowienia § 22 pkt 2 o treści „W przypadku zajścia zdarzenia objętego umową Ubezpieczający lub osoba uprawniona do korzystania z pojazdu, a także Ubezpieczony jeśli wiedział, że umowę zawarto na jego rachunek, zobowiązani są do: (...) w razie zajścia zdarzenia uprawniającego do skorzystania z pomocy oferowanej przez producenta lub importera pojazdu w ramach gwarancji – skorzystania z niej w pierwszej kolejności”, które może być bezprawne w świetle art. 805 §1 kc i stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 uokik.

W piśmie z dnia 31 sierpnia 2011 r. (...) ustosunkowała się do zarzutów przedstawionych w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania, uznając iż dotyczą one OWU (...) mających zastosowanie do umów zawieranych od dnia 1 maja 2009 r. Ubezpieczyciel poinformował, że OWU (...) zostały zmienione uchwałą zarządu spółki z dnia 24 listopada 2010 r. i mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 15 stycznia 2011 r. Złożył tekst jednolity OWU

uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą zarządu z listopada 2011 r., oraz przedstawił stanowisko odnośnie oceny poszczególnych postanowień wzorca umownego wymienionych w postanowieniu o wszczęciu postępowania.

Postanowieniem z dnia 7 października 2011 r. Prezes UOKiK zmienił postanowienie z dnia 2 sierpnia 2011 r. o wszczęciu postępowania poprzez rozszerzenie stawianych (...) zarzutów naruszenia zbiorowych interesów konsumentów o zamieszczenie w stosowanych OWU (...) postanowienia o treści „Składka za niewykorzystany okres ubezpieczenia nie podlega zwrotowi, jeżeli przyczyną rozwiązania umowy było wypłacenie przez (...) odszkodowania w wysokości równej sumie ubezpieczenia lub wartości pojazdu” co może być bezprawne w świetle art. 813 §1 kc, zgodnie z którym opłaconej składce ubezpieczeniowej odpowiada ochrona ubezpieczeniowa.

W piśmie z dnia 14 marca 2012 r. (...) poinformowała o podjęciu przez zarząd spółki w dniu 7 marca 2012 r. uchwały zatwierdzającej zmiany OWU (...) Komunikacja, które wchodzi w życie w dniu 10 kwietnia 2012 r. i przedstawiła tekst w/w uchwały nr (...).

Z pisma z dnia 14 maja 2012 r. wynika, że przychód w rozumieniu art. 4 pkt 15 uokik, uzyskany przez (...) w 2011 r. wynosił (...) zł. W ramach tego przychód osiągnięty z tytułu umów ubezpieczenia typu auto-casco wyniósł (...) zł, a w tym przychód z umów ubezpieczeniowych zawieranych z wykorzystaniem OWU, będących przedmiotem postępowania wyniósł (...) zł.

Postanowieniem z dnia 30 maja 2012 r. Prezes UOKiK zawiadomił (...) o zakończeniu zbierania materiału dowodowego.

Na podstawie dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Publicznoprawny charakter prowadzonego przez Prezesa UOKiK postępowania, a także okoliczność, iż powód jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, oraz fakt stosowania przez (...) w prowadzonej działalności gospodarczej wzorca umownego OWU, zawierającego wskazane w sentencji zaskarżonej decyzji postanowienia nie były w odwołaniu kwestionowane.

Przedmiot sporu dotyczył oceny prawnej, czy wykorzystywanie przez powoda w umowach zawieranych z konsumentami, wskazanych przez Prezesa UOKiK postanowień wzorca umownego OWU (...) Komunikacja stanowiło praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uzasadniając zarzuty dotyczące pkt I.1, I.2, I.3, i I.4 zaskarżonej decyzji powód wskazywał na brak tożsamości pomiędzy wymienionymi w tych punktach postanowieniami OWU (...), a postanowieniami, które zostały wpisane do rejestru klauzul uznanych za niedozwolone. Zdaniem Sądu przy ustalaniu, czy porównywane klauzule umowne mają tożsame znaczenie należy badać, jaki był zamiar, cel i skutek obu postanowień. Brak dosłownego brzmienia porównywanych postanowień nie ma w tej analizie decydującego znaczenia, choćby dlatego, że określony cel i związany z tym skutek prawny możliwy jest do osiągnięcia przy zastosowaniu różnych w brzmieniu sformułowań i określeń, wywołujących jednak analogiczne skutki prawne. Badanie powinno polegać na porównaniu obiektywnej interpretacji postanowień a nie ich literalnego brzmienia, które bywa różne. W prowadzonej analizie należy uwzględnić znaczenie użytych w postanowieniu wyrażen w określonym środowisku profesjonalnym, a także przyczynę prowadzenia badania, tj. cel jakiego badania tożsamości postanowień ma służyć. Inny jest bowiem cel ustalenia tożsamości postanowień w procesie badania wspólnego zamiaru stron umowy. Czemu innemu służy natomiast ustalenie, jak to ma miejsce w niniejszej sprawie, czy w kontekście skutków, jakie z porównywanych postanowień wynikają dla konsumentów, postanowienia mają tożsame znaczenie i wobec tego zasadne jest postawienie powodowi zarzutu stosowania zakazanej praktyki, naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Zdaniem Sądu, w tym drugim przypadku chodzi o ustalenie tożsamości porównywanych postanowień w kontekście obiektywnych skutków jakie wynikają z ich treści dla potencjalnie nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogą być stroną umowy

ubezpieczenia zawartej z C., czyli w znaczeniu szerszym niż powód starał się wykazać w odwołaniu, opierając się na subiektywnym, odmiennym kontekście użytych w porównywanych klauzulach sformułowań.

Należy zgodzić się z Prezesem UOKiK, iż analiza treści, celu i skutków wynikających z wymienionych w punkcie I ppkt 1, 2, 3 i 4 postanowień, wykorzystywanych przez (...) we wzorcu umownym OWU i porównanie ich ze skutkami wynikającymi z powołanych przez pozwanego postanowień, uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc wskazuje, że każdorazowo uprawniają one ubezpieczyciela do odmowy wypłaty odszkodowania bez potrzeby wcześniejszego ustalania, czy pomiędzy niedopełnieniem obowiązków określonych w poszczególnych postanowieniach przez ubezpieczającego, a zaistnieniem szkody, obligującej do wypłaty odszkodowania, występował związek przyczynowo- skutkowy, zwalniający ubezpieczyciela z obowiązku wypłaty odszkodowania.

Powyższe wskazuje, że wynikający z postanowień wykorzystywanych przez (...) jak i porównywanych z nimi postanowień, prawomocnie uznanych za niedozwolone, obiektywny skutek dla konsumentów jest taki sam. Zdaniem Sądu oznacza to, że postanowienia wymienione w pkt I ppkt 1, 2, 3 i 4 zaskarżonej decyzji są tożsame z postanowieniami wzorców umów wpisanymi do rejestru klauzul niedozwolonych. Dodatkowo należy zauważyć, że argumentem pomocnym do wykazania tożsamości porównywanych postanowień może być ocena wykorzystywanych przez powoda postanowień umownych, dokonana w świetle kryteriów stosowanych w postępowaniu dotyczącym abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorców umownych wynikających z art. 385¹§ 1 kodeksu cywilnego.

W ocenie Sądu analiza treści, celu i skutku każdego z postanowień wymienionych w pkt I ppkt 1, 2, 3 i 4 zaskarżonej decyzji wskazuje, że niezamieszczenie ich we wzorcu korzystnie wpływałoby na poprawę sytuacji konsumentów w relacji z ubezpieczycielem. Biorąc pod uwagę adhezyjny charakter umów ubezpieczeniowych, należy stwierdzić, że stosowane przez powoda w/w postanowienia umowne mają charakter niedozwolonych postanowień umownych. Kształtują bowiem prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy jako strony umowy ubezpieczenia zawartej z wykorzystaniem wzorca OWU (...), zawierającej wskazane postanowienia.

W świetle przedstawionych okoliczności za słuszne należało uznać stanowisko Prezesa UOKiK dotyczące tożsamości wymienionych w zaskarżonej decyzji postanowień z klauzulami uznаныmi za niedozwolone i wynikające z tego stwierdzenie, iż w prowadzonej działalności powód stosował zakazaną praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 uokik.

Na powyższą ocenę nie miały wpływu przywołane przez powoda w odwołaniu wyroki Sądu Najwyższego, wydane w sprawach nie dotyczących abstrakcyjnej kontroli wzorca umownego stosowanego przez powoda. Ponadto, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonej decyzji, wymienione w jej pkt I ppkt 1,2,3 i 4 postanowienia były przedmiotem oceny sądu w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zostały wpisane do rejestru. Tytułem przykładu można wskazać postanowienie z pozycji 1291 rejestru, z którego treści jednoznacznie wynika, że było stosowane przez (...) („ (...) nie odpowiada za szkody powstałe w okolicznościach innych niż podane w zgłoszeniu szkody”). W tym stanie bez wpływu na ocenę zaskarżonej decyzji było, powołane na rozprawie przez powoda, stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 13 grudnia 2013 r., III CzP 73/13, dotyczące innej sprawy.

Zarzuty dotyczące praktyki określonej w pkt III zaskarżonej decyzji powód wywodził z treści art. 6 ust. 1 i 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (dalej: u p n p r). Zgodnie z tym przepisem za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się wprowadzające w błąd zaniechanie, polegające na pominięciu istotnych informacji, potrzebnych przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy, które powoduje lub może powodować podjęcie przez konsumenta takiej decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Wprowadzające w błąd zaniechanie może w szczególności polegać na zatajeniu lub nieprzekazaniu w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu. Na podstawie art. 6 ust.1 i 3 pkt 1 u p n p r w zw. z art. 4 ust.1 tej ustawy powód stwierdził, iż do ustalenia, że dane zaniechanie stanowi nieuczciwą praktykę

rynkową niezbędne jest wykazanie, iż poprzez wprowadzające w błąd zaniechanie przedsiębiorca pominał informacje istotne, potrzebne konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy, a ich pominięcie może powodować lub powoduje, iż konsument podejmuje taką decyzję, której inaczej by nie podjął.

Zdaniem powoda w przypadku zakwestionowanego w pkt III zaskarżonej decyzji postanowienia żadna z wymienionych przesłanek nie została spełniona. Powód uznał, że pominięcie w postanowieniu § 5 pkt 4 ppkt 6 OWU (...) informacji o obowiązku wypłaty odszkodowania, gdy odpowiada to względem słuszności nie jest zaniechaniem wprowadzającym w błąd. Informacja o wynikającym z przepisu art. 827§ 1 kc uprawnieniu nie jest dla konsumenta informacją istotną, która jest potrzebna przeciętnemu konsumentowi do podjęcia świadomej, racjonalnej i efektywnej decyzji dotyczącej umowy. Brak tej informacji, w ocenie powoda nie może wpłynąć na podjęcie przez konsumenta nieracjonalnej decyzji, której by nie podjął, mając wiedzę o pominiętej informacji.

W ocenie Sądu twierdzenia powoda są błędne i nie zasługują na uwzględnienie.

Podkreślić należy, że sformułowany przez pozwanego w zaskarżonej decyzji zarzut dotyczy stosowania przez powoda praktyki określonej w art. 5 ust.1 w zw. z art. 4 ust.1 i 2 u p n p r , polegającej na wprowadzającym w błąd działaniu a nie zaniechaniu. Przy czym chodzi tu o działanie, które w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Zarzucana powodowi praktyka wyrażała się konkretnym działaniem polegającym na zamieszczeniu w OWU jednoznacznie brzmiącej i nie pozostawiającej wątpliwości informacji, co do okoliczności, których wystąpienie powoduje, że „ odszkodowanie nie należy się”. Stosowanie zakazanej praktyki nie musi polegać wyłącznie na zatajeniu lub nieprzekazaniu informacji, a same informacje nie muszą mieć charakteru istotnego. Do stwierdzenia, że działanie powoda stanowiło praktykę określoną w art. 24 ust.1 i 2 pkt 3 uokik nie było więc konieczne wykazanie, że zostały spełnione przesłanki wymienione przez powoda w odwołaniu. Wystarczające było wykazanie, że działanie powoda było sprzeczne z dobrymi obyczajami. Poprzez zamieszczenie we wzorcu informacji o okoliczności, której istnienie bezwarunkowo zwalnia (...) z obowiązku wypłaty odszkodowania i niezamieszczenie informacji o możliwości wypłaty odszkodowania, jeżeli przemawiają za tym względy słuszności powodowy ubezpieczyciel, wykorzystując niewiedzę i/lub brak doświadczenia konsumenta wywoływał w nim błędne przekonanie o bezcelowości i braku możliwości wystąpienia o wypłatę odszkodowania w określonej sytuacji. Zamieszczenie we wzorcu umownym niepełnej treści przepisu ustawowego stanowiło działanie wprowadzające w błąd, które powodowało lub mogło powodować podjęcie przez konsumenta decyzji o rezygnacji z ubiegania się o wypłatę odszkodowania mimo powstania szkody. Ponadto, jak trafnie wskazał pozwany, z punktu widzenia konsumentów, pominięta przez (...) informacja wcale nie była taka nieistotna, jak twierdził powód. Wobec tego należało stwierdzić, że przesłanka dająca podstawy do uznania, iż powód stosował wymienioną w pkt III zaskarżonej decyzji praktykę również została spełniona.

Uzasadniając zarzuty dotyczące praktyki określonej w pkt IV decyzji powód wskazywał, że w przypadku wypłaty całej sumy ubezpieczenia lub wypłaty kwoty odpowiadającej wartości ubezpieczonego pojazdu dochodzi do wykorzystania w całości ochrony ubezpieczeniowej. W efekcie przestaje również istnieć ryzyko objęte ubezpieczeniem a sama umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu. Nie można jednak pominąć faktu, że po rozwiązaniu umowy ubezpieczenia na skutek „konsumpcji ochrony ubezpieczeniowej” przed upływem okresu, na jaki umowa została zawarta, pozostaje nieobjęty ochroną ubezpieczeniową okres, do upływu którego umowa ubezpieczeniowa miała obowiązywać. Opłacona przez konsumenta odpowiednia część składki ubezpieczeniowej obejmowała właśnie ten okres. Jeśli więc w momencie zawarcia umowy ubezpieczenia konsument zapłacił całą kwotę składki, a następnie umowa ta uległa rozwiązaniu, to powstaje sytuacja, w której mimo uiszczenia składki za cały okres ubezpieczenia konsument nie jest już objęty ubezpieczeniem. Umowa ubezpieczenia jest umową wzajemną, opartą na ekwiwalentności świadczeń stron umowy. Skoro więc konsument nie korzysta już z ochrony ubezpieczeniowej, to ubezpieczyciel, który pobrał składkę a obecnie już nie obejmuje ochroną konsumenta, powinien zwrócić mu tę część składki, która odpowiada niewykorzystanemu okresowi ubezpieczenia. W przeciwnym wypadku ta niewykorzystana część składki będzie miała charakter świadczenia nienależnego ubezpieczycielowi. Mimo, że nie świadczy już ochrony, ubezpieczyciel zatrzymując nienależną część składki jest więc bezpodstawnie wzbogacony kosztem konsumenta. Uzasadniając odwołanie powód sam wskazał, że w przypadku unicestwienia przedmiotu ubezpieczenia przestaje

istnieć ryzyko stanowiące istotę ochrony ubezpieczeniowej. Wobec tego, że odpadła podstawa świadczenia, część składki odpowiadająca okresowi nieobjętemu ubezpieczeniem staje się świadczeniem nienależnym, które powód bezprawnie zatrzymuje. Narzucenie konsumentowi w treści OWU postanowienia, którego treść jest sprzeczna z art. 813 §1 kc, nakładającym na ubezpieczyciela obowiązek zwrotu części składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, narusza zasadę równości stron umowy cywilnoprawnej, świadczy o wykorzystywaniu przez powoda pozycji silniejszej strony umowy i jest przejawem bezprawnego i rażącego naruszenia interesów konsumentów jako słabszej strony umowy.

Za uzasadnioną należy więc uznać ocenę, że działanie powoda stanowi określoną w art. 24 ust. 1 i 2 uokik praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Zdaniem Sądu również dokonana przez Prezesa UOKiK w zaskarżonej decyzji ocena stosowania w obrocie z konsumentami postanowień wymienionych w pkt V zaskarżonej decyzji była właściwa. W uzasadnieniu decyzji pozwany wykazał, że obydwa stosowane przez powoda postanowienia wzorca OWU są sprzeczne z przepisami art. 808 §2 kc i art. 805 §1 kc. Zawarcie w OWU wskazanych postanowień jest działaniem polegającym na nadużywaniu pozycji profesjonalisty i zmierzającym do wykorzystania braku wiedzy, świadomości prawnej oraz doświadczenia konsumentów. Działanie powoda należy ocenić jako bezprawne i wprowadzające konsumentów w błąd co do przysługujących ubezpieczycielowi uprawnień wynikających z wymagalności składki ubezpieczenia oraz ciążących na ubezpieczonych obowiązków związanych z zajściem zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową. Wykorzystywanie przez powoda postanowień, stwarzających błędne przekonanie o możliwości potrącenia wymagalnej składki również z kwoty odszkodowania należnego beneficjentowi ubezpieczenia, oraz nakładających na uprawnionego z umowy ubezpieczenia obowiązku wystąpienia o udzielenie pomocy drogowej do producenta lub importera pojazdu mimo, że obowiązek udzielenia takiej pomocy przez (...) przewidziany jest w umowie ubezpieczenia jest w świetle powołanych przepisów kodeksu cywilnego bezprawne. Należy zgodzić się ze stanowiskiem pozwanego, że w związku z unormowaniem zawartym w kodeksie cywilnym (...) nie ma prawa do potrącenia zaległej składki z wypłaty należnej ubezpieczonemu i nie może nakładać na ubezpieczonego obowiązku korzystania w pierwszej kolejności z innego źródła usługi pomocy drogowej, jeżeli udzielenie tej pomocy przez (...) wynika z umowy ubezpieczenia. Zdaniem Sądu stosowanie w OWU postanowień, których treść kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami świadczy o stosowaniu przez powoda zakazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 uokik.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności za niezasadne należało uznać zarzuty odwołania dotyczące naruszenia art. 26 ust.1 i art. 27 ust.2 uokik. Wobec dokonanych ustaleń dotyczących działania powoda brak było podstaw do stwierdzenia, że powód nie stosował w prowadzonej działalności ubezpieczeniowej zakazanych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Za nieuzasadniony wobec tego należało również uznać zarzut błędnego zastosowania przez pozwanego art. 106 ust. pkt 4 uokik. Zgodnie z powołanym przepisem Prezes UOKiK uprawniony był do nałożenia na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki określonej w art. 24 uokik kary pieniężnej w wysokości do 10% jego przychodu uzyskanego w roku poprzedzającym rok nałożenia kary.

W ocenie Sądu w sprawie nie zachodziły także podstawy do uwzględnienia zarzutu naruszenia przez Prezesa UOKiK art. 111 uokik. Przy określaniu wysokości nałożonej decyzją kary pieniężnej pozwany prawidłowo uwzględnił wymienione w tym przepisie dyrektywy wymiaru kary pieniężnej. W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK szczegółowo wyjaśnił okoliczności, które miały wpływ na wysokość kar nałożonych na powoda z tytułu każdego stwierdzonego naruszenia przez niego zakazu art. 24 uokik. Pozwany uwzględnił w decyzji w sposób prawidłowy okoliczności łagodzące i obciążające przewidziane w „Wyjaśnieniach w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”. Należy podkreślić, że Wyjaśnienia nie mają charakteru obowiązującego aktu prawnego i skarżący nie mogą zasadnie powoływać się na ich naruszenie.

Nie można się zgodzić z powodem, że wcześniejsze uznanie za bezprawne postanowień dotyczących innego rodzaju ubezpieczeń nie daje podstaw do uznania, że działanie powoda nosiło znamiona recydywy. Wystarczy wskazać, że każdorazowo powód dopuścił się naruszenia interesów konsumentów, stanowiących najwyższe chronione przepisami

ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dobro. Z tego względu uprzednie zachowanie powoda powinno być okolicznością obciążającą przy ustalaniu wymiaru kary, szczególnie iż dotyczy praktyki stosowanej przez profesjonalistę, mającego renomę na rynku ubezpieczeniowym.

Nie ma też postaw do uznania, że przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej Prezes UOKiK pomiął zasady równości i proporcjonalności, nakładając kary w nadmiernej wysokości, niewspółmierne do zarzucanych praktyk. Jak wynika z akt sprawy rozmiar stwierdzonych naruszeń przez powoda interesów konsumentów był bardzo rozległy i zróżnicowany. Ponadto podkreślić wypada, że na powozie jako profesjonalistę ciąży obowiązek dołożenia szczególnej staranności w stosunkach z konsumentami, aby nie dopuścić się naruszenia interesów tej grupy klientów usług ubezpieczeniowych, cechujących się słabszą świadomością prawną i nie posiadających możliwości weryfikacji postanowień wzorca umowy z przepisami obowiązującego prawa. Dlatego nałożenie na powoda kary pieniężnej w łącznej wysokości stanowiącej około (...) uzyskanego przychodu nie daje podstaw do uznania, iż nałożona decyzją kary jest niewspółmierna i rażąco wygórowana.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy, wobec braku podstaw do uwzględnienia, oddalił odwołanie jako bezzasadne – art. 479^{31a} §1 kpc.

O kosztach postępowania orzeczono na zasadzie art. 98 kpc stosownie do wyniku sporu.

SSO Witold Rękosiewicz.